הערל פרק שמיני יבמות

כלאים. פסול להקריבה דכתיב (ויקרא כב) שור או כשב פרט לכלאים כי יולד פרט ליולא דופן. והני ממשה יליף ר' אליעזר מקרא בתמורה כפ' יש בקרבנות[ג] **לא** חייל קדושה עליהן ואע"ג דשאר פסולי הקרבה כגון רובע ונרבע מוקצה ונעבד ואתנן ומחיר חיילא עלייהו קדושת הגוף וצריכין מום קבוע ליפדות עליו ולאחר פדיון אסורין בגיזה ועבודה הני לא חיילי עלייהו אלא קדושת דמים כדיקלא בעלמא ונפדין בלא מום ומותרין בגיזה ועבודה לאחר פדיונן: **לא קדושין בתמורה.** לא מיבעיא תחלת הקדש דלא קדשי לאפי' בעל מום שקדש מומו להקדשו לא נחתא ליה קדושת הגוף כדאמר בבכורות בפ"ב (דף יז.) אלא אפילו אם המיר קודם כהן הני לא מקדשי דאילו בעל מום חיילא עליה קדושת הגוף ליאסר בגיזה ועבודה אף משיפדה דכתיב (ויקרא כז) טוב ברע אם המר ימירנו אפילו הכי אהני לא חיילא. ואין מקדיש לעשות תמורה אם הם קדושים והמיר תולין בהם אינן עושין תמורה. והתם מותבינן במסכת תמורה[ד] וכי מאחר שאין קדושין היאך מקדישין לי אתה מוצא אלא במקדיש בהמה ואח"כ נערפה במקדיש ולד וילא דרך דופן אבל כלאים וטומטום ואנדרוגינוס שנפסלו משעת ילירתם לי אתה מוצא שיקדיש אלא בולדות קדשים שהיתה אמן קדושה ומה תקנתם ירעו ויסתאבו ויפדם ויאכלם והטרפה תקבר: **אל בית בוקיא.** בקיאלים וחריפים ואין מניחין תרנגול נכרי ביניהם:

הדרן עלך הערל

יש מוסרות. כהן הדיוט שנשא את האלמנה. ה"ה לגמולה דכשמת נעשית אלמנה ואסורה לכ"ג אחיו. ובגמרא פריך ליתני בתולה: **אם כשר.** כהן אסור לישמה שנתחללה בגיאת חלל כדילפינן מוכח כהן כי תהיה לאיש זרע כפ' אלמנה (לעיל סח.) וחלל מותר בכשרה: **שקידש.** אבל נשא נתחללה בגיאתו ואסורה ליבמה הדיוט: **שנייה לבעל ולא שנייה ליבם.** אם אמו של בעל ולא של יבם כגון שהיה אחיו מן האב ולא מן האם: **ולא פירות.** אין משלם לה פירות נכסי מלוג שאכל משלה. ואף על גב דקי"ל בכתובות (דף מז:) תקנו פרקונה מתת פירות נכסי מלוג שהוא אוכל כדתנן (שם דף נא.) לא כתב לה דאם תשתבאי אפרקינך חייב לפדותה שהוא תנאי ב"ד וזו אין חייב לפדותה דלא קרינן ביה ואותביך לאמתו אפי' הכי לא יפדם לה פירות שאכל משלה דמי (גמ' (לקמן דף פט.) תנאי כתובה כמתובה דמי וכי היכי דקנסוה רבנן דלא גביא מיניה כתובת נכסי אמן ברזל שהכניסה לו משלה בתורת כתובה קנסוה נמי דלא תגבי מיניה פירות שאכל בתנאי כתובה של פירקונה שהוא תנאי ב"ד שאין כתוב בשטר כתובה): **ולא מזונות.** לא מיבעיא היכא דיתבה מומיה דלא בייפיגן ליה לזונה דהא בעמוד והולא קאי אלא אפילו אם הלך למדינת הים ולותה ואכלה לא משלם. וא"ת ה"ה לכשרה דהא קי"ל (כתובות דף קט.) כמ"ד הגיח מעותיו על קרן כלבי לאו מילתא היא ולא דמי התם קאמי (שם דף קז:) מי שהלך למדינת הים ועמד אחד ופרנס אשתו שלא הלוה לה כלום אלא בשביל בעלה פרנסה דהתם ממאן תבע היא לא לותה הוא לא בקש הימנו הלכך מצוה הוא דעבד אבל היכא דהלוה לה בתורת הלואה הוא תובעה והיא מוכעת את בעלה ומשלם כדאמר לקמן בגמרא ושמא תתאלמן או תתגרש ותשלם משלה דתנן (כ"ק דף פז.) נתגרשה האשה שתחזר העבד חייבין לשלם: **ולא בלאות.** אם עדיין יש לה בלאות ושחקים מן בגדים שהכניסה לו אינה מוטלת כשיולאה דקנסוה רבנן: **אלמנה לכ"ג כו'.** מפרש בגמרא[ה] טעמא: **גמ' מאי איריא דאני נשא.** אנשא (ו) אלמנה קאי: **ליתני קידש.** דהא נמי מותרת לבעלה ואסורה ליבמה: **דהוה ליה עשה.** בתולה מעמיד יקח (ויקרא כא) ולא בעולה ולא תעשה אלמנה לא יקח (שם) ואין עשה דיבום דוחה את לא תעשה ועשה אבל קידש הדיוט בתולה אלמנה מן האירוסין ומת גם הוא באירוסין מייבם לה כ"ג דאחי עשה ודחי לא תעשה דאלמנה: **והא כוליה פירקין.** עשה דיבום ולא תעשה לאיסור הוא דרמו אהדדי ולא אתי עשה דיבום ודחי ללאו דאיסור כגון ממזרת לישראל או ממזר לישראלית וכן חללה לכהן ומ"ט דהא נפקא לן בפ"ב (לעיל כ.) מועלתה יבמתו השערה[ז]: **אבל קידש שריא ליה.** ליבם הדיוט: **ואדתני.** נשא משום סיפא דאתני' ליתני קידש משום מגיעתא דקתני כ"ג שקידש דלא מצי למיתני נשא: כ"ג **אלא משום כח בוקתא.** הא דתני נשא בריש דפרקין משום כח בוקתא כלומר השטיה בגדה אבל שנשא כשרה כו': **ליתני בתולה.** וכשמת נעשית אלמנה ניישואין

לא קדושין בו'. והא דלא תשיב גרבא ומוקלה ואתנן ומחיר משום דהנהו קדושין ומקדישין כדמוכח בתוספתא (דתמורה פ"ד): **רבי** אליעזר גר' [ז]בשמעתינו. וכן בהיא דאין מטמא בגדים (ח) וההיא דלא קדושין ולא מקדישין בבכורות (דף מב.) ובתמורה (דף יא.):

הדרן עלך הערל

יש מותרות. פי' הר"ר יהודה בר' י"ט דכן דרך התנא לאחר שפי' הלכות המקבתא מחזר ושונה אותם בלשון קצר כדי שיהיו מסודרים בידך ושמורים בפה ובלב ועוד אמר ר"י דנקטינהו לכולהו משום בבא דאסורות לבעליהן ומותרות ליבמיהן דאע"ג דמכח בעל מ[ח](דמת קמיינס) לא אסרי לה אינס אע"ג דאסורות לבעליהן: **מאי** איריא דתני נשא כו'. בשאר מקומות אין דרך הש"ס לדקדק בזה דבפרק ד' אחין (לעיל כו.) שונה בכמה מקומות נשואין שתי אחיות והכא דייק משום דבמגיעתא קידש קתני: **והא** כוליה פירקין לא תעשה הוא. פי' בקונטרס כגון ממזרת לישראל וחללה לכהן ואין נראה דבחללה נמי איכא (ג) עשה דקדושים יהיו אלא מאיסור ממזרות קאי שנזכר בכמה בבות: **ולא** אתי עשה ודחי לא תעשה. אף על גב דלאו דאלמנה אינו שוה בכל וגרע טפי מ"מ מייתי ראיה כיון דגזרינן ביאה ראשונה אטו ביאה שניה אלא השוה בכל ה"ה דגזרינן אפי' שאינו שוה בכל: וכי

[ג] [נדרים כ:], כ) מתוספות ק: לקמן פה., ג) [דף ח.], ד) [ויקרא כב], ה) [לקמן פה.], ו) [דברים כה], ז) ע' תוי"ט, ח) ס"פ המיין קמי יבמ.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מאי איריא כו'. אנשא דרישא קאי ומיבעי אלמנה נמחק: (ב) תוס' ד"ה ר"ש וכו' דאין מטמא בגדים וכן בההיא לא קדושין: (ג) ר"ה והא כוליה וכו' עשה דקדושים. נ"ב מיהה לי דהכי גם בכ"ג איכא עשה ז' דקדושים כדלעיל דף כ' ותי"כ שפיר מקשה מחללה דאם היה זה עשה ל"כ גם בקדש היה ל"ש ועשה ופריך זה כדרך ממ"ג אלא טולמי דזה נקרא איסור מצוה כדלעיל דף כ' דחזר ממה שאמר דהוה איסור קדושה ולכאורה יש ליישב דדוקא בני אלמנה לכ"ג חזר הגמ' לאיש נבה עשה דקדושים אבל בני חללה לכהן הדיוט דזה הבטוק קדושים יהיו לאלהיהם כתיב שם אין ספק דהוה עשה ואמר הטיין ראיה זה אינו דהא לבדיא אי בקדושין דף ע"ח כאלא נמר ביאתו עשית לכ"ג מיד חללה בהערלה ע"ב דהיא מצוה מפורשת בהגה על יבמתו דאלמנה לכ"ג נעשי' חללה מיד ממילא בגמר ביאה אינא עשה דקדושים יהיו שכתוב בני חללה ואין אמבר ליישם אלמנה הא ל"ל לגמרי כיאתו הא עוכר בעשה דקדושים:

מוסף רש"י

לא קדושין בתמורה. שאם הן תולין ויכולין בגבמת קדשים אינם נתפסין, ואפילו תמורה שחלה על בעלי מומין קטנים אינה חלה עליהן, וכל שכן אם הקדישן ממש אינן קדושין (חתורה יא.) אע"פ שהתמורה חלה קדושת הגוף על בעל מום קבוע. אינה חלה על אלו, וכל שכן שאין קדושת הגוף חלה עליהן בהקדש הפה אלא קדושת דמים בעצים וחגבים ואינן צריכין מום לפדות (שם יז.). ולא מקדישין בעושה תמורה. אין מקדישין אחר לעשות תמורה, אם הן קדושין והמיר בהמת חולין בהן (חתורה יא.) שאם הם קדושין אין עושין תמורה, ואיכי דמי שהן עצמן קדושין, הא אין נתפסין בקדישה, כגון שהיו ולדות קדשים דקבדי אגב אמן (בכורות מב.).

הדרן עלך הערל

אלמנה לכ"ג. יש לה כתובה מפני שהיא פסולה ווילדה פסול על ידי נשואין לפיכך אינה מרגילתו אלא היא מרגילה ומגדלה לישמה לו לפיכך נקנו אותו ליתן כתובה (כתובות ק:).

מסורת הש"ס

(ד) [נדרים כ:], כ) מתוספות ק: לקמן פה., ג) [דף ח.], ד) [ויקרא כב], ה) [לקמן פה.], ו) [דברים כה], ז) ע' תוי"ט, ח) ס"פ המיין קמי יבמ.

עין משפט נר מצוה

קמב א מיי' פ"ט מהלכי תמורה הלכה יח:
א ב מיי' פ"ו מהלכות יבום הלכה יג סמג עשין נח טור ש"ע אה"ע סימן קמד סעיף כ:
ב ג מיי' פכ"ד מהלכות אישות הלכה כ סמג עשין מח טור ש"ע אה"ע סי' קמו סעיף ד:
ג ד מיי' שם סמג עשין שם טור ש"ע שם סי' קמ סעיף כ:
ד ה מיי' שם הלכה ד סמג שם טור ש"ע שם סי' קנו סעיף ו ועיי' בכ"מ:

תוספות ישנים

לא קדושין בתמורה לא מיבעיא תחלת הקדש דלא קדשה אלא אפי' סוף הקדש כגון תמורה לא מתפסת בקדושת תמורה ואע"ג דבעלי מומין נתפסין בתמורה דכתיב טוב ברע אי רע בטוב דר"ל בעלי מומין בתמימין מ"מ ג) איכא התם קרא בהני דלא חלה עליהו קדושה כלל: ולא מקדישין והתם קאמר וכי מאחר שאין קדושין היאך מקדישין ומשני עדיפא המקדיש בהמ' ואח"כ נערפה הקדש ולד ויצא דרך דופן ובומטוס ואנדרוגינוס מקבחת לה בולדות קדשים ומ"ד ולדות קדשים במעי אמן הן קדושים ומכלהו נמי נוכל לישב כן דמיירי שהם ולדות קדושים ואח"כ נולד בהם הפסול וקדושים מדפריטיה דולדות קדשים במעי אמן הם קדושים כ"ל:

ג) אולי ל"ל מ"מ התם איכא קרא אבל בהני לא חלה יכו'.

תוס' חד מקמאי

בתב הרב אלפס דאלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט בשלא הכיר בה אין לה כתובה אבל הוספת יש לה ומסיק דתוס' נמי אין לה דכי אקני לה אדעתא למיקם קמיה אדעתא דלמשקל ולממק לא אקני לה. ויש לתת טעם לדברי הרב מהא דאמרינן בפרק אע"פ הלי' כו' אליעזר בן עזריה שלא כתב לה [אלא] על מנת לכונסה ומכניא לן התם חיבת חופה קונה או חיבת ביאה קונה. אלמא תוס' משום חיבת ביאה או משום חיבת חופה הראויה לביאה כתב לה הלכך אפי' בשלא הכיר בה משום חיבת ביאה אקני לה אבל כתובה משום תקנה היא באלמנה לכ"ג לא תקינו ואיהו נמי לא כתב לה כתובה אלא אדעתא דתקנתא דתקינו רבנן כתובה אדעתא דנשואי דיתר ולאו אדעתא דנשואי איסור כיון דקי"ל (לקמן פ"ה ע"ב) הלכה כר' מחבירו הלכך טעמא דאלמנה לכ"ג [יש לה כתובה] משום דדברי תורה אינם צריכים חזוק. ש"מ דה"ה למגזרת ונתינה לישראל ומתזיר גרושתו משנשאת וספק סוטה וסוטה ודאית טולן יש להן כתובה כשהכיר בה ואע"ג דקי"ל דאשה שוגנתה תחת בעלה אין לה כתובה ה"מ כשאין רוצה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com